

Otec v rodině

Otec v rodine

napísal

P. Dr. Peter Schmitz SVD

*Poslavenčil Slov. cirk. lit. spolok
bogoslovcov „Bernolák“ v Nitre*

Imprimi potest.
Nitriae, die 7. Septembris 1943.

P. Joannes Fajkus SVD,
superior provincialis.

S povolením biskupského ordinariátu
v Nitre č. 1984 zo dňa 15. IX. 1943.

† *KAROL*, m. p.
biskup

Všetky práva vyhradené.

Cc. = »Casti conubii«, encyklika Pia XI.
o manželstve.

RN = »Rerum novarum«, encyklika
Leva XIII. o robotníckej otázke.

Kníhtlačiareň Andreja v Nitre.

Úvodom

V dvadsiatych až štyridsiatych rokoch nášho storočia pôsobil v Ústrednom bohosloveckom učilišti SVD v Mödlingu profesor sociologie a doktor cirkevného i civilného práva P. Peter Schmitz. 25. februára 1941 zaľúbilo sa Najvyššiemu povoláť ho k sebe v pomerne mladom ešte mužnom veku päťdesiateho roku požehnaného života. Keď sa J. Em. kardinál Innitzer dozvedel o náhlej smrti svojho priateľa, v slzách povedal: »Odišiel muž, ktorý je nenahraditeľný.« »Odišiel — nenahraditeľný« — nieslo sa chodbami mladých bohoslovcov, svieralo srdce prekvapených oltárnych spolubratov, bolestne prenikalo do duší tisícov a desaťtisícov opustených viedenských obyvateľov.

P. Peter Schmitz nebol totiž len profesorom, mal ešte jedno zamestnanie, ktorému venoval väčšiu polovicu svojho dňa, bol »apoštolom rodiny«. Vo Viedni mal malú kanceláriu »Beratungsstelle« — poradňu. Sem prichádzali mnohí a mnohé, ktorí hodlali vstúpiť do manželského stavu a založiť rodinu, sem sa utiekali tí a tie, ktorí stáli sklamaní životnými otrasmi pri troskách rodinného šťastia, tu našli útočisko všetci, ktorých nepriaznivé okolnosti olúpily o tie najnutnejšie hmotné prostriedky udržať svoju rodinu na úrovni, slovom každý, kto potreboval duševnú alebo i hmotnú pomoc k tomu, aby mohol viesť usporiadaný katolícky rodinný život, vyhľadal poradňu »apoštola rodiny« — veľkého odborníka i najťažších manželských a rodinných problémov, a neurobil to nadarmo.

Zo svojich životných skúseností poďával potom P. Schmitz svojim žiakom na prednáškach svoje hlboké a praktické sociologické úvahy. Nad celou vedou sociologie trónila uňho Caritas — Lás-

ka. Ňou riešil a chcel riešiť všetky sociálne problémy, i špeciálne sociálne pomery rodinné. A tá láska hnala ho potom chorého koncom každého mesiacu po domoch rodín boháčov a bohatších, keď sbieral peniaze, aby mohol 1.-ho vyplatiť nájomné rodinám chudobných. Na takejto ceste zastihla ho i náhla smrť.

Jeho vďační slovenskí žiaci, dnes už misionári SVD, pri svojej práci často načierajú do hlbokkej studnice myšlienok a právd, ktoré im ostaly v duši z prednášok P. Schmitza. Listujúc v jeho nemeckých brošúrkach, zatúžili neraz preložiť tieto knižočky a dať ich slovenským rodinám. Dnes sa začína túžba plniť. Vychádza prvý preklad brošúrky P. Schmitza »Otec v rodine«.

»Otec — v rodine ?« zadiivia sa azda mnohí. Muž — chlebodarca, borca so životom, svedomitý roľník, remeselník, úradník, veľký politik, štátnik, ale muž v rodine ?

Počúvame stále : rodina je v úpadku, zachráňte rodinu, šťastie rodiny závisí len od ženy, od matky, vráťte matku

rodine atď. Vychovať ženu pre rodinu snažia sa mnohé články a brošúrky, tejto snahe je i na našom malom Slovensku zasvätených už niekoľko časopisov. K prácam o záchranu rodiny pripojuje sa však nový hlas. Hlas »apoštola rodiny«, hlas človeka, ktorý dobre poznal príčiny rodinného úpadku, a ten hlas akoby volal :

»Mužovia, uvedomte si i vy svoje prvé a hlavné poslanie, ste a budete otcovia rodín, ste a budete kráľmi a kňazmi malého »spoločenstva svätých«, malého krúžku členov, ktorí nato prišli na zem, aby raz zaplnili miesta, určené im v nebi od počiatku sveta. Boh vložil do vás životadarné pramene, aby ste sa stali otcami, ako i On od prvopočiatku bol Otcom. Vaša úloha je ťažká a zodpovedná, nie div, že prítomnosť, doba pôžitkov a rozkoší, sníma s vás ťarchu týchto zodpovedností, z otca rodiny urobí karikatúru humoristického časopisu a z duševného mrzáka, nevediaceho sa opanovať, hnaného len vášňami a vyhroteným egoizmom, urobí hrdinu

filmov, divadiel, románov. A týmto po-
jatím kŕmi a vychováva i dušu mladí-
kov. Pravda o každej veci je však len
jedna a tá platí, či ju niekto uznáva ale-
bo neuznáva. A každý odklon od nej
prináša svoje ovocie. Mladíci, mužovia,
spamätajte sa! Povzneste sa do neko-
nečných výšok a krás večných Kristo-
vých právd a podľa nich zariadte svoj
život!«

Ten láskavý, varovný ale rozhodný
hlas ozve sa dnes i k srdciam našich
slovenských mladíkov a otcov a povie
im, že nielen vo verejnom povolaní, ale
i v úzkom kruhu svojej rodiny majú
svoje zodpovedné miesto. A keď si ho
zastanú, môžu si byť plne vedomí, že
viac vykonali pre verejné blaho, ako
keby zastávali niekoľko funkcií vo ve-
rejnóm spolkovom živote. Spolkový ži-
vot je užitočný, ale prestáva byť užitoč-
ný, keď sa vedie na úkor rodinných po-
vinností. Istý anglický filozof píše asi
takto : »Naša doba tak zamestnala otcov
vo verejnosti, že ak sa spýtame dieťaťa:
»Kto je otecko?« odpovie nám : »To je

ten pán, čo k nám chodí v nedeľu na návštevu.«

»Ruka, ktorá hýbe kolískou, hýbe svetom« — povedal raz istý mysliteľ a myslel tým ruku matkinu. Ale i keď kolísku hýbe ruka matkina, nad kolískou skláňajú sa dve hlavy, hlava matkina i otcova. A nie je možné, aby duša šlachetného muža, pozerajúceho sa na svoje dieťa, nepochopila svoje veľké sväté poslanie — žiť ďalej, žiť večne v svojich potomkoch. Istý chudobný roľník, skláňajúci sa nad kolískou šiesteho dieťaťa, s úsmevom a so šťastným výrazom v očiach povedal: »Živ ťa Boh, synák môj, rastni nám k radosti, počkaj, len čo rok prejde, zanecháš kolísku, otec ti urobí bič a pôjdeme spolu orať.« To isté, len inými slovami hovorí náš slovenský básnik svojmu malému synkovi :

»Ty musíš zahorieť — hoc voľný v sve-
[te vidín,
oj, musíš vzplanúť raz tým ohňom, ním
[tliem ja,

a z duše zanevrieť na to, čo nenávidím,
a z duše ľúbiť, čím krv moja nietená.»

To isté len inými slovami hovoria stovky a stovky slovenských otcov nad kolískami svojich detí. Plnosť sa rozlieva. Veríme, že na Slovensku je veľa mladíkov a otcov s dušou plnou mužnej krásy, ktorú chcú naliať do duše svojich detí. Nech je im táto knižočka oporou v ich úmysloch, aby jej myšlienkami obhájili svoje snahy, i keby celá verejná mienka bola proti nim. Nech je im táto knižočka pomocou, aby jej myšlienkami apoštolovali medzi tými, ktorí sú od jej právd ďaleko.

Hoci väčšina brošúrok P. Schmitza je písaná ľahkým a každému prístupným slohom, táto brošúrka nie je práve z nich. Aby odôvodnil neochvejne svoje pravdy, P. Schmitz musel hlboko načrieť do dogmatiky, mystiky, odkiaľ potom vyvodil poznania, naoko známe, ale predstavené nám v celkom novom ponímaní.

O prvej polovici knihy by sme temer mohli povedať, že je len pre »náročnej-

ších čitateľov«. A predsa nám záleží, aby s obsahom knižočky soznámil sa a plne mu porozumel i ten najjednoduchší roľník a robotník. Musí byť snahou dôst. pánov miestnych duchovných vysvetlením niektorých ťažších partií urobiť dielko prístupným všetkým šľachetným mužom a mladíkom. Dôst. páni budú tak mať program na mnoho schôdzok mužských spolkov, kde by mali knižočku obšírnejšie vysvetliť a predebatovať. Ich prácu — vychovávať dobrých otcov slovenským rodinám — nech sprevádza požehnanie Toho, ktorý stvoril rodinu v raji, ktorý ju požehnal toľkými milosťami a ktorý si praje, aby každá rodina zobrazovala tu na zemi kúsok strateného raja a vo večnosti bola účastnou nevidených a nepočutých radostí.

Prof. M. Miklošková.

Alava rodiny

Veľké tajomstva

Sv. Pavol vypovedal o mužovi jasné a predsa tajomné, obsažné slová : »Muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou Cirkvi.« (Ef. 5, 23) V katolíckom manželstve, vzťahu to medzi mužom a ženou, zaujíma muž miesto Krista, manželka však predstavuje Cirkev. Ako Cirkev je mystickým telom Pánovým, tak manželka stáva sa v nadprirodzenom smysle telom mužovým vtedy, keď obidvoch k takejto jednote povzniesol Kristus vo sviatosti stavu manželského. Keď však muž je hlavou manželského spoločenstva, tak to isté postavenie mu zostáva i v rodine, ktorú treba považovať za prirodzené, Bohom chcené, rozvinutie manželstva v deťoch. Manželstvo je »koreňom a základom rodinného spoločenstva.« (Cc. 1.) Svätý Otec Pius

XI. výslovne zdôraznil vo svojom veľkom okružnom liste o manželstve, že v tele, rodinnom má byť hlavou muž, manželka ale srdcom. (Cc. 27.) Sv. Písmo a učenie sv. Cirkvi chce tým naznačiť, že rodina je ústrojným spoločenstvom, v ktorom hlava je živo spojená so všetkými údami a stojí v životnej vzájomnosti tak, ako údy nášho tela s hlavou a medzi sebou.

Toto s neochvejnou istotou pochopíme vo viere, ktorá nám predstavuje manželstvo a tak aj jeho rozvinutie, rodinu, ako vznešené tajomstvo práve pre jej vzťah ku Kristovi a k Jeho Cirkvi. V smysle tohoto tajomstva manželstvo a rodina je údom mystického tela Pánovho, ba ešte viac : manželstvo a rodina sú jeho napodobením, takže v katolíckom manželstve a v rodine Kristus druhý raz stáva sa mystickou skutočnosťou. Manželstvo a rodina vytvára druhý nadprirodzený organizmus, v ktorom muž je hlavou. O rodine vlastne môžeme hovoriť až vtedy, keď spolunažívanie manželov prirodzenou plodnosťou nájde

svoje rozšírenie v dieťati. Veď rodina je prirodzeným rozvinutím manželstva. Tak muž ako manžel je hlavou svojej manželky, ako otec je aj hlavou rodiny.

V tomto smysle je úplne samozrejmé, že prednostné postavenie muža ako hlavy rodiny vlastne nespočíva natoľko v súhrne práv, ktoré by si mohol za každých okolností vynútiť; veď vlastne ani nemožno hovoriť o právach hlavy voči údom.

Mužovi ako hlave Boh prideliť isté úlohy, úlohy vodcovské, ktoré musí ochotne a pohotove riešiť za každých okolností. Ako naša hlava je nositeľkou najvynikajúcejších smyslov nášho tela, a tak má istú zodpovednosť voči celku, podobne aj na muža a otca je sverené vodcovstvo celej rodiny.

Otcavstvu čest!

Švajčiarsky spisovateľ Adolf Guggenbühl takto píše vo svojej knihe: »Zerfall und Erneuerung der Gemein-

schaft« (Rozpad a obnova spoločnosti, Zürich 1936, str. 79.) »Slovo »Otec rodiny« bolo kedysi čestným titulom, ktorým sa jeho majitelia s hrdosťou honosili. Otec rodiny tak, ako rímsky paterfamilias, videl v sebe hodnostára a za takého ho aj považovali. Je príznačné pre dnešný spôsob vyjadrovania, že slovo »otec rodiny« sa vyslovuje s istým zlomyseľným a útrpným prízvukom. Často sa vidí v ňom viac bremeno ako čestné postavenie.« Znevážený otec rodiny nenosí už viac hrdý titul. Jeho nositeľ stáva sa karikatúrou žartovných časopisov.

Tak je to, žiaľbohu, v širokých vrstvách ľudu. Po otcovstve dnes už málokto túži, skôr sa ho obávajú. V otcovstve sa vidí neznesiteľné bremeno, ktorému sa usilujú vyhnúť všetkými možnými spôsobami. Moderné umenie, literatúra, divadlo, obzvlášť však kino, toto »zárobkové chrlenie nízkych ideálov masy«, oslavuje typického hrdinu, nepriateľsky sa stavajúceho k rodine. A tento náhľad na otca rodiny vtiera sa pod ich

vplyvom do všetkých, a to aj do najnižších vrstiev ľudu. A tak »šťastný otec« stáva sa predmetom posmechu, postavou, nad ktorou sa každý útrpne, povýšenecky zasmieje.

Toto je jednou z najškodlivejších zvráteností ľudského myslenia. Jej pôvod treba klásť do doby, keď ľudstvo odpadlo od Boha, keď sa usilovalo všetko prirodzené dianie vysvetľovať »prirodzene«. Tým sa však vzdalovaly jeho náhľady a chápanie vždy ďalej a ďalej od Boha. Už viac nevidelo — áno, nechcelo vidieť božské myšlienky v stvorení a odhaľovať úmysly božie s ľudskou prírodou. Človek sa zaplieta do krážov vlastného »ja«, jeho shon za telesnými rozkošami sa stupňuje, telo je vyhlásené za jedine »ľudské« — a nevie viac vybadať cieľ, ktorý Boh určil tým mohúcnostiam telesným a duševným, ktoré uschopňujú muža k otcovstvu. Dnes viac ako kedykoľvek je treba poukázať na božie zámery s otcovstvom a jasne ich rozvinúť aj pred očami človeka nábožensky založeného.

Otec rodiny musí vedieť chápať vznešené poslanie, ktorého sa mu dostáva od Boha v otcovstve. Stať sa otcom — v tomto musí mládež vidieť mravný a domáhania hodný ideál.

Správna výstavba Katolíckej akcie vo farnosti musí viac zdôrazňovať zástoj otca v rodine a v dejinách spásy. Naše farnosti, ako správne poznamenáva Kuckhoff, (»Vater«, str. 118.) neskladajú sa ani natoľko z mužov, žien, mládeže a detí, ako z rodín, vedených otcami rodiny. Cirkevný život by mal úsilím farára, otca to fary, preniknúť do jednotlivých rodín práve pomocou hláv rodín, a tak sa rozprestrieť na jednotlivých členov Cirkvi. Ústredné postavenie zaujíma otec pri prehĺbovaní cirkevného života Kat. Akciou.

Kto vie, azda nie sú ďaleko od nás časy, — hovorí veľký sociálny biskup Ketteler — že rodina bude musieť prebrať veľkú časťku úloh posväteného kňazstva, pretože Cirkev a jej sluhovia sú vždy viac a viac vytlačovaní z verejného života. Potom kňaz-otec bude po-

stavený pred zvlášť dôležitú a dejinne významnú úlohu vo svojej rodine. Kiež by sa na to už včas pripravil !

Preto je nanajvýš dôležité priviesť katolícke otcovstvo k jeho najhlbším prameňom a nimi ho ohodnotiť a zúčinniť.

V nasledujúcich pojednaniach budeme hovoriť o otcovi predovšetkým ako o hlave rodiny ; manželských vzťahov budeme sa dotýkať len kde-tu. Tak otcovstvo bude stáť v popredí našich pojednaní, pretože až otcovstvom vzniká rodina.

O podstate otcovstva

Božie dieťa

Muž sa stáva otcom účasťou na činnej a tvorčej láske svojej manželky, ktorej vyjadrením a Bohom zamýšľaným plodom je dieťa. Tomuto najväčšiemu a najvznešenejšiemu úkonu lásky v ríši stvorenstva vôbec ďakuje muž zato, že sa mohol stať a byť otcom. Jeho prejavom je manželské obcovanie so ženou svojej lásky, ktorá sa takto stáva matkou. Ide o hlboké tajomstvo, unikajúce dosahu dnešného vedeckého bádania.

Tak sa zdá, že Stvoriteľ chcel zahaliť vznik otcovstva závojom tajomstva pre všetky časy, aby si človek uvedomil, že všetko otcovstvo pochádza od Neho a musí byť účastné na Jeho nevyspytateľnosti, lebo všetok život musí hľadať svoj prameň v Bohu, v Prameni všetkého života.

Otcovstvo pochádza od Boha a od Neho má aj svoje meno. V tele muža ukryté život vzbudzujúce sily sú hrivnami, ktorými ich majiteľ musí narábať verne podľa vôle božej. Sú zaťažené povinnosťou užívať ich podľa vôle a príkazu božieho a len so svojou vyvolenou manželkou.

Podobne pochádza od Boha aj veľká láska, ktorá núti muža opustiť otca a matku a oddať sa svojej manželke. Boh je láska, a teda aj večným žriedlom každej pravej lásky. Do tejto lásky vložil Stvoriteľ túžbu vzájomného od dávania sa oboch osobností v telesno-duševnom spojení, ktoré dáva vzniknúť otcovstvu a materstvu.

Tajuplná sila ľudskej prírody, povolanie k otcovstvu, ktoré akoby nútilo muža predĺžiť svoj vlastný život, je tiež od Boha pochádzajúcim popudom k tomu, aby sa muž stal otcom. Riadením božím vo svetle viery muž stáva sa a smie byť otcom iba v spojení so svojou ženou, v svojich deťoch. Prozreteľnosť

Všemúdreho dáva stretnúť sa dvom ľuďom, aby sa jeden stal manželom, druhý manželkou, jeden otcom, druhý matkou. Je to výrazom božského zariadenia, že sa muž v svojich deťoch stáva toľkokrát otcom. Od večnosti je mu prisúdené práve toto otcovstvo, — toto konkrétne otcovstvo, v často tak rôzne založených deťoch.

Pri vzniku každého otcovstva musí spolupôsobiť božia všemohúcnosť. Muž môže vložiť iba telesné životné buňky do tela svojej manželky, matky to jeho detí. K tomu, aby tu vznikol nový ľudský život, je potrebný zásah Všemohúceho, lebo len pod jeho dychom rodí sa život. Boh musí vdýchnuť do buňky ľudskú dušu, podobne, ako ju vdýchol do hliny pri stvorení prvého človeka. V tomto smysle pochádza každé otcovstvo doslova od Boha. Muž a Boh musia spolupracovať, aby sa manžel stal otcom; muž teda pomáha Bohu pri vytváraní nového ľudského života.

Úcta a obdiv vzbudí sa v každom, kto sa vážne vhĺbi do tohoto tajomstva a dá

na seba zapôsobíť celú váhu tejto vznešenej pravdy.

Ako však nás musí zarážať, keď pozorovatelia života dnešného človeka prichádzajú k presvedčeniu, že väčšina detí ďakuje svoj život viac-menej náhode, príležitostnej chůfke, alebo azda alkoholom alebo iným dráždidlom vyvolanej bezuzdnosti, a že len málo manželov pristupuje v povedomí svätej zodpovednosti k tomuto úkonu, v ktorom sa prejavuje tvorčia moc Všemohúceho. Býva to práve muž, ktorý najčastejšie nerozvážne podľahne prudkému pudu svojej prírody a predsa vždy bolo v ľudstve akési tušenie o náboženskom posvätení manželskej lásky. »Všetci veriaci Hindovia«, hovorí Keyserling (»Cestovný denník filozofa«, 4. vyd. I. sv. str. 102) »uctievajú smyselnú lásku ako symbol božskej tvorčej sily a vidia v nej zdroj zbožnej obetavosti. Muž a žena... nikdy sa nemajú k sebe priblížiť bez toho, že by si uvedomili, že Brahma tvorí pomocou ich. V láske majú si vzdávať božskú úctu. Nie v du-

chu požívačnosti, ale v duchu božskej štedrosti majú pracovať na rozmnožovaní ľudského života. Všetko pudove zverské treba posvätiť a pozdvihnúť na výraz božského». Nad týmto by sa mal zamyslieť aj katolícky muž, či je už otcom, alebo sa chce ním ešte len stať. Čo zdanlive prýšti zo smyselnej prírody, to musí byť zošľachtené a povznesené do radu náboženských úkonov.

Sväté poslanie

Mužovi a otcovi dostáva sa nadprirodzeného poslania, ktoré ho povoláva a uschopňuje stať sa otcom. To sa stáva vo sviatosti stavu manželského — vo sviatosti posvätenia otcovstva. V nej je muž vysvätený za kňaza, ktorý má sprostredkovať prirodzený život budúcim pokoleniam a na základe účasti na kňazstve Kristovom chrániť a pestovať aj nadprirodzený život sebe sverených. Účinkom tejto sviatosti život vzbudzujúci úkon lásky stáva sa posvätnou

vecou, posvätným dianím, prežiateným krvou a milosťou Kristovou. Vo sviatosti stavu manželského muž a žena vzájomne si sprostredkujú milosť, na základe ktorej vzrastá a mohutnie ich život nadprirodzený. A keď aj rodičia nemôžu dať nadprirodzený život dieťaťu, ktoré im vďačí za život telesný, predsa akýsi vnútorný tlak pobáda ich, aby čo najskôr ponúkli svoje dieťa sv. Cirkvi, a tak aby sa stalo účastným nadprirodzeného života, keď sa znovu zrodí z vody a z Ducha Svätého. Predovšetkým by malo byť túžbou otcovského srdca: korunovať dielo splodenia vzbudením života milosti v duši dieťaťa vo sviatosti sv. krstu. K tomu sa musí muž cítiť priam hnaným, lebo sa stáva a je otcom len v najužšom spojení s Kristom, ktoré spojenie je tak tesné, ako je spojenie údov jedného tela. Ako údy medzi sebou a hlavou sú živo a živelne krvne spojené, tak Kristus Pán je hlavou muža a otca na základe milosti. Muž je údom Pána. Mohli by sme teda povedať, že Kristus po-

mocou muža vzbudzuje nový život, a tak muž stáva sa otcom v Kristovi.

Hlavný smysel vzbudzovania života katolíckym otcom spočíva v tom, že splodené dieťa má sa stať bratom alebo sestrou Kristovou, novým údom Jeho mystického tela. Naši otcovia majú napomáhať vzrast mystického tela Pánovho, Jeho vzmáhanie sa a úplné zdokonalenie. Naši otcovia majú spolupracovať na stvorení dedičov neba, ktorí majú zasadiť na tie miesta, ktoré pre nás pripravil Pán. Toto je to vznešené, sväté poslanie otca, poslanie, ktorého význam pretrvá cez všetky veky.

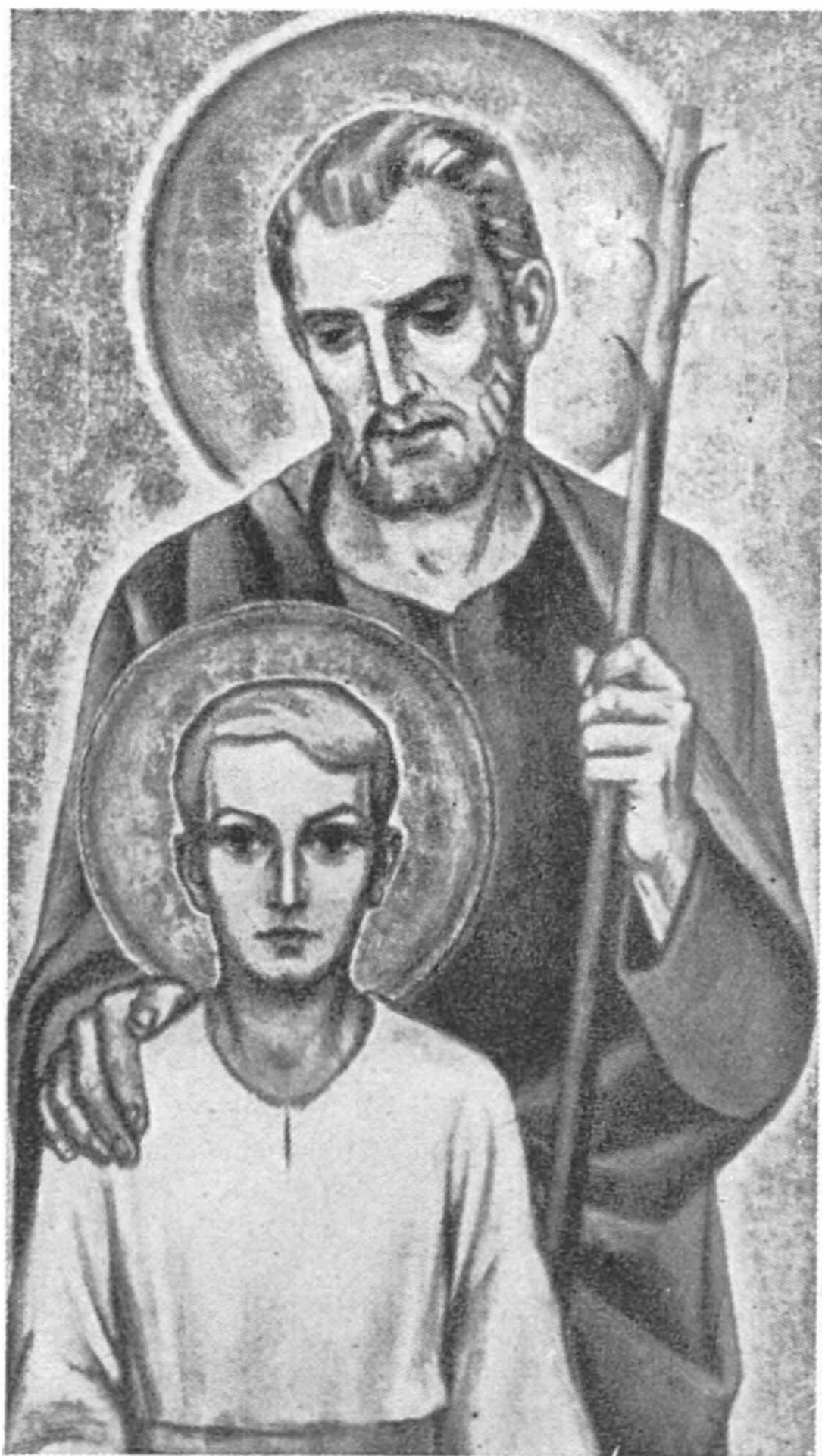
Pravá otcovská

Pravá otcovská vzbudzuje život v rámci zákonitých možností, v shode s božským poslaním. Otcovská musí vytvárať základný rys duše mužovej, podobne ako materská duše ženy. »Kto nie je otcom, nie je človekom«, hovorí Hegel. Duša mužova, ktorá v žiad-

nej forme nevie sprostredkovať život, je ochudobnená a zakrnelá. Muž, ktorý hľadá na pramene života, skryté v sebe, len ako na možnosť rozkoše, nemá otcovskej duše a stojí na stupni zvierat. Takýto muž túži len po obcovaní, a nie po vytváraní života.

Pravá otcovskoť vždy stojí vo sväzku s Bohom. V otcovstve božom vidí prameň svojho vlastného otcovstva ; v ňom vidí aj svoj vzor a smer. Pravá otcovskoť riadi sa vôľou božou. Muž, pridržajúci sa vôle božej, je si vedomý, že svoje zdroje života musí mužsky a aj hrdinsky strážiť, keď ich ešte nesmie používať k tomu, aby sa stal otcom. Dokiaľ sa nesmia otcovsky uplatniť, musí ich držať na uzde, i keď sa príroda búri, a tak nástojčive sa dožaduje splnenia. Len s Bohom smie sa stať otcom.

Cieľom pravej otcovskosti je vzbu-
diť život tam, kde sú k tomu riadne
predpoklady. U kresťanského otca ne-
stojí ani natoľko v popredí telesný ži-
vot, ako skôr duchovný a nadprirodze-
ný. Jestvuje aj duchovné otcovstvo, kto-

Otec Svätej rodiny

ré sa stará a pečuje o duchovno-nadprirodzený život, ktoré zaštepuje a vzbudzuje náboženský život všade tam, kde ho niet alebo kde vyhynul. Smysel duchovného otcovstva vyčerpáva sa v rozhojňovaní duševného života, ktorý na veky nemá vyhasnúť. Toto otcovstvo nie je náhradou za odmietnuté telesné otcovstvo, ale jeden z prejavov mužských vloh k otcovstvu v inej oblasti.

Duševnému životu zvláštnu pozornosť venuje pravý otec rodiny pri výchove dietok. Upevňovanie a vnútorné utužovanie kresťanského života v milosti má a musí katolícky otec považovať za svoje dielo. Tieto povinnosti nesmie úplne prenechať len na matku, ale aj na tomto poli musí plniť Bohom sverenú vedúcu úlohu. Nesmie hľiviť a nečinne sa prizerať, až sa duše jeho dietok pretvoria (za pomoci iného) v druhého Krista, až nadprirodzený život dosiahne úplnú zrelosť a stane sa nestratiteľným majetkom. Takto sa má stať, ako hovorí sv. Pavol, druhýkrát otcom svojich detí: »Lebo keby ste mali i desaťtisíc vycho-

vávateľov v Kristovi, ale preto nie mnoho máte otcov, lebo v Kristovi Ježišovi ja som Vás splodil skrze evanjelium.» (I. Kor. 4, 15.) Takáto výchova je nadprirodzeným sprostredkovaním života a jeho obohacovaním. V tomto spočíva duchovné otcovstvo, práve tak, ako telesné otcovstvo prejavuje sa v telešnom plodení. Otec, v ktorom niet tohoto duchovného otcovstva, nepochopil šľachetnejšie jadro svojho otcovstva, a preto ho v sebe aj zničil ; lebo to je najvyššostnejšia úloha otcovstva — úloha, od ktorej svedomitého riešenia závisí jeho vlastná večnosť a aj večnosť jeho dietok.

Toto duchovné otcovstvo sa uplatňuje vo výchove dietok, prináleží k podstate otcovstva v manželstve a v rodine. Hlavný účel manželského spolunažívania muža a ženy nevyčerpáva sa len vzbudzovaním života, len plodením — ale aj v ďalšej starostlivosti o život ľudský ako s hľadiska hmotného, tak aj s hľadiska duševného (Kánon 1073, § 1.). Teda muž a otec, ktorý prenecháva výchovu svojich dietok iba na matku, ale-

bo ju sveruje na cudzích ľudí, plní povinnosti otcovstva iba čiastočne, len v malej miere. Veď hlavnú úlohu musí vidieť v privádzaní svojich detí k Bohu, od ktorého ich dostal. Telesné a duchovné otcovstvo je v katolíckej rodine nerozlučiteľne spojené — a takto musí na vec hľadiť aj katolícky muž, ak chce správne chápať a splniť svoje poslanie.

Večný vzor

Zemské otcovstvo má svoj vzor v nebi, v lone trojjediného Boha, inými slovami : každé pozemské otcovstvo je obrazom božského otcovstva. Pračinnosť božská, ak sa možno vôbec tak vyjadriť, pozostáva v božskom plodení Syna od večnosti. Boh sa v ňom stáva a aj je otcom.

Prvá božská osoba je od večnosti Otcom na základe plodenia božského Syna, ktorý je tiež Bohom ako aj Jeho Otec. Tedy i prvý a najdôležitejší z úkonov tvora-človeka je úkon, smerujúci

k splodeniu dieťaťa, na základe ktorého muž sa stáva otcom. Dieťa — plod otcovstva — nosí na sebe obraz boží. Je stvorené na obraz a podobu božiu, teda je najvznešenejším výtvorom, aký je vôbec mysliteľný a uskutočniteľný v oblasti čisto prirodzenej. Postavenie otca je najvznešenejšie na svete, je vyžiarovaním otcovstva božieho.

Isteže nie je cieľom plodenia Syna v lone božstva, aby mohol Otec uplatňovať svoje práva voči svojmu Synovi. Otec plodí od večnosti svojho božského Syna, aby mal v ňom rovnorodý a teda dôstojný predmet svojej lásky a aby zasa s druhej strany mohol byť božským spôsobom milovaný. Táto láska medzi Otcom a Synom, Synom a Otcom je najsilnejšia v Bohu sa prejavujúca sila ; je tak mocná, že sama je božskou osobou, Duchom svätým. Podobne aj ľudské otcovstvo nemá sa sháňať za právami, za uplatňovaním moci, ale má vzbudzovať lásku, má milovať. Rodina, ktorá vďačí svoj vznik najvrúcnejšej láske muža a ženy, nemá byť prežiarovaná iba ma-

terinskou láskou, ale aj láskou otcovskou. Láska otcova ku svojim musí byť tou rodinu oživujúcou a všetko prenikajúcou svätou mocou, ktorá sama od seba vie vzbudiť v členoch rodiny pravú lásku a protilásku.

Celá rodina je úd z údu tela otcovho, čiastka z neho. Muž a otec vytvára so svojou manželkou, matkou to jeho detí, telesno-duchovnú jednotu. »Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého«, a tak i »mužovia majú milovať svoje manželky jako svoje telá« hovorí sv. Pavol v liste k Efezanom (5, 28). Deti sú rozvinutím otca a matky. »Dieťa je niečo z otca«, hovorí sv. Tomáš Aquin. (2, q. 10, a. 12.) »Rozvinutím jeho osoby«, dodáva Lev XIII. (RN 11). A tak otec miluje vo svojom dieťati svoje vlastné telo a krv. »Veď nikdy nikto nemal v nenávisti svoje telo, ale kŕmi a opatruje ho ako Kristus Cirkev« (Ef. 5, 29). Veď deti sú aj údmi tohoto druhého mystického tela—rodiny, ktorej hlavou je otec. Preto tedy musí otec uvoľniť a rozvinúť celú silu lásky Kristovej k svojim, tak

ako len môže obmedzená smrteľná
schránka takú lásku pojať.

Otec-kráľ

Zaiste muž a otec je držiteľom otcovskej moci, najstaršej a najzákonitejšej autority na zemi popri moci cirkevnej. Sv. Tomáš Aquinský s úľubou ju nazýva »akoby kráľovskou«. Katolícky muž má vládnuť v malej ríši svojej rodiny ako otec-kráľ, nie ako násilník a ujarmovateľ, nie ako hromovládca alebo tyran, ale ako úctivý, šľachetný, rytiersky, disciplinovaný, jemný muž. Prvenstvo vo vedení musí sa spájať s dobroprajnou a nesebeckou láskou, ktorá dobro svojich vždy kladie na prvé miesto a sama sa rada uskromní s druhým miestom. Zaiste by bolo žiadúce otcovské práva vyniesť na povrch, nie však preto, aby všetko drúzgaly a lámaly, ale aby dvíhaly a upevňovali, aby chránily a posilňovali lásku. S právom v dome musí sa narábať láskyplne. Ako vzor

musí nám slúžiť Otec nebeský, ktorého nekonečná láska nás k sebe privinula, ktorého spravodlivosť sa uplatňuje iba k nášmu dobru, a práve preto aj otec musí sa usilovať stať sa dokonalým, ako aj Otec nebeský je dokonalý. Deti musia vidieť autoritu otcovu odiatu v rúchu lásky, a to aj vtedy, keď je prísna. Z napomínania a z trestov musí vyžiarovať otcovská dobrota. Deti nesmia vidieť v otcovi strašiaka alebo drába, ustavične hroziaceho trestami. Nezriedka stretávame sa s rodinami, v ktorých úloha otca voči deťom, dokiaľ sú ešte malé, skutočne sa obmedzuje len na trestanie. Otec je tým »ramenom spravodlivosti«, ktoré matka privoláva na pomoc, keď si už s »faganmi« nevie rady. Už od skorého rána, len čo otec odišiel z domu do práce alebo do služby, vyhráža sa matka nezbedným a neporiadnym deťom : »Dočkaj len, však otec na obed (alebo večer) príde !« Takéto vyhrážky v nemalej miere prispievajú k tomu, že obraz otca v očiach detí je temný a skreslený. Toto nepriaznivo

vplýva aj na náboženskú výchovu dieťaťa.

Ako si môže dieťa vytvoriť správny pochop o Otcovi nebeskom, keď pred svojím pozemským otcom musí sa ustavične strachovať? Rozhodujúci význam pri vytváraní postoja dieťaťa k nebeskému Otcovi má práve počínanie si a chovanie sa jeho pozemského otca. Keď otec formuje svoje otcovstvo podľa vzoru Boha, Otca všetkých, už tým samým vedie svoje dietky k Bohu. Otcovská dobrota a láska božia sa neprestajne a nevyčerpaceľne prejavuje oproti všetkému, čo má v Ňom svoj pôvod. Všetky dietky svojho veľkého otcovského domu jednako miluje, dáva »pršať na spravodlivých i nespravodlivých«.

Otec má uplatňovať svoju Bohom mu prepožičanú autoritu v Jeho mene, a nie vo svojom. Takto to musí byť v správnom rodinnom spoločenstve. Otec nedostal právomoc pre svoju osobu a pre vlastné výhody, ale pre záujmy celku. Za týchto okolností nevynorí sa v jeho

rodine protiva, na ktorú sa dnes toľko sťažujú, totiž protiva medzi starým a mladým. V takom otcovi, ktorý svojo-voľne užíva svoju moc, dnes temer všade vidia neznesiteľného tyrana. Odra-
stajúce deti stavajú sa proti nemu. Ne-
úcta, s akou sa v dnešných časoch cho-
vajú deti voči «starým», má svoj pôvod
v tom, že vo svojom otcovi nevidia nič
iného len práve svojho sploditeľa. Po-
tom aj rady hovoria : »Skutočnosť, že si
náhodou mojím otcom, nedáva ti prá-
vo rozkazovať mi, považovať ma a na-
kladať so mnou ako so svojím podria-
deným !« Keď otec chápe svoj úrad ako
poslanie od Vyššieho, ako poverenie bo-
žie, deti to vycítia a vypozerujú lepšie,
ako keby sa im to povedalo, a také otco-
vé chovanie vie v deťoch vzbudiť dôve-
ru a poddajnosť. V povinnej poslušnosti
vidia čestnú službu.

Sv. Pavol napomína mužov : »Mužo-
via, milujte svoje ženy, ako Kristus mi-
loval Cirkev a sa za ňu obetoval.« Kris-
tova láska musí preniknúť celú otcov-
skú nadvážnosť. Kristus vylial posled-

nú kvapku svojej krvi nie pre svoju vlastnú osobu, nič za ňu nežiadal a nečakal, ale mal pred očami len spásu iných. Taká musí byť aj láska otca voči rodine — hotová k žertvám, ochotná prinášať obete. Muž je konečne opravdive veľký iba vtedy, keď sa vie s celou svojou osobnosťou zasadiť a obetovať sa za druhých, za svojich.

Autorita otcova v rodine — ešte raz to musíme výslovne zdôrazniť — nie je kvôli jeho osobe a pre jeho osobu, ale aby mohol plniť povinnosti úradu, hlavy rodiny, Bohom založenej. Aj vtedy mu patrí, keď vôbec nie je jej hodný. Nestráca ju úplne ani vtedy, keď ju zneužíva. Iba vtedy neslobodno poslúchať jeho rozkazy, keď treba viac poslúchať Boha ako ľudí. Toto sa môže stať vtedy, keď otec brzdí a rušive zasahuje do vzťahov manželky a detí k Bohu, keď v otázkach náboženstva a mravnosti nechce viesť seba sverených po Bohom mu vytýčenej ceste.

Vo všeobecnosti však aj matka musí podporovať autoritu otcovu. Dieťa musí

si uvedomiť, že proti rozhodnutiu otcov-
mu niet odvolania ani u matky, ani mi-
mo matky. Otcovi musí byť samozrej-
mé, že svoje rozhodnutia, zvlášť ak sú
veľkého dosahu, musí si pred Bohom
a svojím svedomím dôkladne uvážiť.
Nesmie sa stať, aby ich musel odvolá-
vať. Tak by svoju vlastnú autoritu len
podkopával.

Ťažká úloha

Otec dostáva svoju moc pre dobro
rodiny, pre všeobecné záujmy svojich,
pre blaho každého jemu svereného jed-
notlivca. Jeho rozumné a mužné vede-
nie má pripraviť dietky pre život. Otec
musí mať stále pred očami jeden cieľ :
dospelosť a životaschopnosť svojich de-
tí. Preto nesmie ich stále držať »na po-
vrázku«, ale musí ich priúčať samostat-
nosti, musí ich naučiť rozhodovať sa sa-
mostatne a v povedomí zodpovednosti.
Keď príde čas, pustí ich do života ako
samostatných ľudí, ktorí sa takto vy-

mykajú z užšieho sväzku rodinného. Otec môže svojim deťom ukázať cestu, po ktorej sa dostanú k Bohu, môže ich napraviť na túto cestu a istý čas ich aj po nej viesť, ale koniec koncov aj dieťa musí raz samo kráčať po ceste k svojmu poslednému cieľu. Vedieť kráčať po tejto ceste v povedomí vlastnej zodpovednosti, podľa vlastného rozhodnutia, to je tá zrelosť kresťana, ku ktorej má privádzať dobrý otec svoje deti.

Je samozrejmé, že sa otec vždy musí dokázať hodným tohoto úradu. To je úloha jeho osobného úsilia po dokonalosti, úloha, vyplývajúca z jeho postavenia. Aj dospelý a zrelý človek často veľmi ťažko rozlišuje osobu od úradu, no tým menej je toho schopné dieťa. A aký obraz si spraví o postavení a osobe otca, keď otec dieťaťa nie je hodný tohoto vysokého postavenia ?

Uplatňovanie otcovskej moci musí byť sprevádzané veľkým sebaovládním, musí sa riadiť silnými zásadami a šľachetnými pohnútkami, nie ná-

ladou alebo chvíľkovým rozpoložením. Mužovia rady sa vysmievajú z náladovosti žien, ale nechýbajú ani mužovia, ktorí v tomto nie sú ďaleko za ženami. V rozčúlení nesmie vynášať nijaké rozhodnutie. Čo sa zrodilo z hnevu, je vystavené nebezpečiu, že je nespravodlivé alebo prekročuje pravú mieru. Prísne slovo, ktoré tu a tam je na mieste, načas opatrne rozoznávať od slov podráždených. Mužská slabosť nezriedka vidí v rozčúlení mužnosť a tvrdí: »To nie je ani muž, ktorý sa nevie poriadne nahnevať !« V skutočnosti mužská dráždivosť patrí k najväčším tieňom mužského charakteru. To je nesporne celý muž, ktorý si vie ubrániť svoje práva, a to aj práva porušené, pokojne a pri tom rázne. Nikdy nesmieme dovoliť, aby sa v manželstve a v rodine v hneve zneužívala Bohom sverená otcovská moc.

Otec, ako hlava rodiny, právom vyžaduje úctu od dieťaťa a dieťa k nej viaže štvrtý príkaz boží. Úctu však nemožno vyrevolverovať. Nemožno ju vynútiť.

Strach síce možno nanútiť, úctu však nikdy. Nemožno ju vzbudiť ani slovami, ani naliehavým napomínaním. Nemožno ju presadiť ani filozofickými dôkazmi. Že na ňu má právo, isteže, možno dokázať, ale aby ju skutočne niekto preukazoval, k tomu nedopomôže žiadna filozofia. Úcta musí sa akoby sama od seba nanútiť životom, »mocou skutkov«. Musí byť radostným, samozrejmým protidarom dieťaťa otcovi, ktorý mu preukazuje toľko lásky a dobroty. Musí byť dôsledkom a účinkom príkladu otcovho, jeho šľachetných a bezúhonných skutkov. Kde každodenný život nevie vzbudiť úctu v duši dieťaťa, tam ju nemožno vyvolať nijakými umelými prostriedkami.

V nasledujúcich statiach prehovoríme o úlohách otca. Vyplývajú z poverenia, ktoré otec dostáva od Boha. V istom smysle vydal Boh všetkých členov rodiny otcovi na milosť a nemilosť. Celou svojou bytosťou, telom i dušou sú sverené do jeho opatery, ochra-

ny a starostlivosti. Preto jeho úlohy zahŕňujú telesný a duševno-náboženský blahobyť celej rodiny. Ako hlava rodiny je jej živiteľom a kňazom.

každodenný chlieb

Účinný blahobyt rodiny

Otec musí sa starať o živobytie svojej rodiny, údov svojho tela. Odvtedy, čo prijal sviatosť stavu manželského, nevystupuje už v povolání, v práci ako jednotlivec, ale ako manžel svojej ženy a otec svojich detí. A ak sa dívame na rodinu ako na nadprirodzený organizmus, zdá sa nám samozrejmým, že hlava nemôže ísť sama hocikam, ale kde je a pôsobí, tam musia byť v istom smysle aj ostatné údy tela. Vytvárajú s ňou jednu bytosť a sú s ňou v živom spojení. Preto uzavretím manželstva prestala jestvovať uzavrenosť mužskej osobnosti. Všade, kamkoľvek ide, ide s ním aj jeho rodina. Toto povedomie oduševňuje ho v jednotvárnej práci a dáva smysel a obsah jeho činnosti. Otázka: »Pre koho?« — nie

je preňho už otázkou. A ak si pri prácach v duši živo predstavuje obraz svojej manželky a detí a pod jeho dojmom koná všetky svoje denné práce, tak aj v tomto nájde mocný popud pre svoje práce a tvorbu. Namáha sa v potu tvári, pracuje pre jej dobrobyt, jej rozkvet a rozvoj. Zarába jej chlieb, udrzuje a pripravuje jej radostiplný život.

Udržovanie rodiny prácou rúk alebo prácou duševnou patrí podstatne k pojmu otca. Lev XIII. (RN 10) menuje povinnosť otca rodiny zaobstarať deťom živobytie a všetko potrebné naliehavým »zákonom prírody«.

Podľa možností musí zabezpečiť aj budúcnosť svojich detí. Sv. Otec pokračuje: »Príroda pobáda ho k tomu, aby sa postaral o budúcnosť detí, podľa možností uchránil ich pred biedením a naučil ich ubrániť sa mu. Veď je to otec, ktorý ďalej žije vo svojich deťoch a v nich akoby sa opakoval »Deti sú v istom smysle rozvinutím jeho vlastného »ja«, a preto aj povinnosť starať

sa o dobro a pokrok jeho potomstva je samozrejmá.

Postavenie a autorita otcova sa povážlive otrasie, keď otec nevie svoju rodinu hmotne zaistiť, či už pre svoju vlastnú neschopnosť, chorobu alebo pre nepriazeň pomerov. Ozaj je to strašne smutný zjav, keď muž, zasiahnutý hrozným bičom masovej nezamestnanosti, musí hľiviť doma a jeho manželka musí ísť niekam dačo zarobiť, z čoho vydrží aj jeho.

Iste je to osudným nepochopením podstaty otcovstva, keď muž to, čo získal prácou, alebo povolaním, považuje za majetok celkom osobný, a tak s ním aj nakladá. Je to skazonosné, vyhranene individualistické (sebecké) smýšľanie, ktoré sa, žiaľbohu, votrelo do mnohých dnešných rodín. To samozrejme prezrádza, že mnohé dnešné rodiny majú máličko kresťanského sociálneho smyslu. Takýto muž pokladá peniaze, vydané na udržiavanie domácnosti, za akýsi druh almužny, udelenej

žene a deťom. Neraz drží ženu v úplne nedôstojnom otroctve, pretože živobytie, potrebné pre celú rodinu, musí od neho takmer vymodlikať. Toto nijako nemôže byť ideálny stav. Celý zárobok patrí rodine.

Muž hrubo porušuje svoju povinnosť, keď si zo svojho zárobku čo najviac vstrčí do svojho vrecka pod titulom »osobných potrieb« napr. : alkohol, fajčenie, a peniaze pre domácnosť sa usiluje stlačiť na najmenšiu mieru. Uzavretím manželstva sám muž uznal a vyvolil si ženu za vernú správkyňu domácnosti a jej prostriedkov. Preto žena nemá so svojimi deťmi žiť z milosti mužovej, ale musí byť účastná na celoživotnom spoločenstve s ním. Musí jej sveriť zárobok a pomocou jej rúk musí viesť domácnosť a zariaďovať domáci kozub. Veď z tohoto plynie veľké požehnanie pre muža a otca. Z pozadia radostnej a dobre vedenej domácnosti, útulného a teplého domáceho kozuba dostáva novú silu mužova práceschopnosť, jeho odvaha k činnosti akoby do-

stávala krídla, z nej klíčia neraz najplodnejšie idey nesmrteľných diel vo všetkých oblastiach kultúry. V tomto vlastne spočíva požehnanie, vzájomné ovplyvňovanie jednotlivých údov rodiny.

Posvätná práca

Sám Boh prikazuje otcovi starať sa o zabezpečenie a výživu rodiny. Nesmie sa teda vyhnúť tejto povinnosti, ale musí sa ju usilovať plniť čo najdokonalejšie. Zaistením časných prostriedkov má vytvoriť z domácnosti útulné miestečko, v ktorom všetci členovia rodiny čo najradostnejšie sa oddávajú službe Bohu a kráčajú k večnému otcovskému domu. Dom musí byť malým rajom, ktorý sa vzmáha starostlivou rukou otca a prežiaruje ho materinská láska. Útulná domácnosť má vytvárať predchuť nebeského raja. Takto si aj Boh predstavuje pozemské poslanie manželstva a rodiny.

Starosť manžela a otca o hmotné dobro sebe sverených je práca svätá,

sviatostná služba, posvätená sviatosťou stavu manželského. Uzavretie manželstva povznieslo manželský a rodinný celok do rádu nadprirodzeného; celý široký rozsah rodinných úloh pretvorilo na posvätnú službu. Práca manžela a otca na hmotnej a časovej výstavbe rodiny dostáva nadprirodzené posvätenie. Otec, ktorý sa čestne namáha a poctivo pracuje, aby svojim všetko potrebné zaobstaral, pracuje akoby v tieňi sv. kríža, do ktorého sa dostal práve prijatím sviatosti stavu manželského. Vo skutočnosti v katolíckej rodine nie je nič, čo by sa mohlo považovať za maličkosť, čo by sa mohlo skúpo hodnotiť. Vykonávanie toho, čo patrí do Bohom vymedzenej oblasti manželstva a rodiny, plnenie povinností a úloh, sverených jednotlivým údom rodiny, vymyká sa z rámca prírody a dostáva sa do nadprirodzeného poriadku. Teda manžel a otec, keď pracuje v mračnách prachu, alebo v dusnej kancelárii, keď v potu tváři preoráva pole, vôbec kdekoľvek, podriaďujúc sa a uznávajúc vô-

**Ľu božiu, svedomite plní svoje povinno-
sti v záujme sebe sverených, nepracuje
len vo sfére časno-pozemskej, ale spo-
lu aj v oblasti večne nadprirodzenej;
jeho robota je prácou hlavy spoločen-
stva svätých, toho druhého mystické-
ho Krista-rodiny, preto je svätá.**

Kňaz rodinného krbu

Sprostredkovateľ milosti a spásy

Nad úlohu otca starať sa o hmotné blaho svojich sverencov nepomerne vyniká to sväté vodcovské poslanie, ktorého sa dotkneme, keď budeme hovoriť o kňazskej úlohe otca rodiny. Ako sprostredkovanie nadprirodzeného života vo veľkom spoločenstve svätých, v Cirkvi, je sverené kňazovi, tak táto úloha v Cirkvi v malom, rodine, z prevážnej časti spočíva na srdci a pleciach otca. A ak sme boli všetci sviatosťou krstu začlenení do všeobecného kňazstva, do onoho kráľovského kňazstva, o ktorom hovorí sv. Peter, tak uzavretie manželstva znamená pre katolíckeho muža a otca ešte zvláštne kňazské poslanie. Už pri oltári bol otec so svojou vyvolenou manželkou doslova kňazom. Veď svia-

tosť stavu manželského si udeľujú snúbenci jeden druhému. Teda pri oltári boli si vzájomnými rozdavateľmi milosti, sprostredkovateľmi spásy. Tam sa pohrúžili hlbšie do nadprirodzeného života, do Krista.

Týmto sprostredkovaním milosti uzavreli vtedy ono sväté spoločenstvo, ktorého hlavou je muž, predstavujúci Krista v jeho nadprirodzenej mystickej skutočnosti. To je to jedinečné božské poverenie v oblasti svätého spoločenstva a z neho sa vyvíjajúcej rodiny — to je zvlášťne ustanovenie za kňaza rodiny.

Preto sa musí všemožne usilovať privádzať do svojej rodiny plnosť prúdu božského života, dať jej katolícko-náboženský obsah.

Sväta va svätyni!

Otec musí byť predovšetkým sám nábožensky založeným, t. j. vo spojení s Bohom žijúcim mužom. Áno, musí byť ním skutočne, ak vážne chápe svoje otcovstvo, keď poníma a hodnotí svoje otcovstvo ako účasť na božskom otcovstve, z ktorého prýšti každé pozemské otcovstvo. Jeho otcovstvo je spolu vyžiarovaním večného otcovstva božieho v čase. Jeho úcastenstvo na božskom otcovstve zahrňuje tie osoby, tie deti, ktoré Boh pomocou neho vzbudil k životu. Kto má pred očami túto skutočnosť, ten s náboženskou úctou, živenou spojením s Bohom, váži si a ctí svoje otcovstvo.

Na základe tejto účasti na otcovstve božom má teda muž v malej svätyni svojej rodiny ozaj kňazské poslanie. Rodina je svätyňou. Založil ju sám Boh v raji na úsvite človečenstva. Je raným darom Boha ľudstvu, teda nie dôsledkom hriechu, ale milosti, ktorá

sprevádzala prarodičov na púti prekliatou zemou. Odvtedy každá dobrá rodina je kúštičkom zo strateného raja, odbleskom stratenej rajskej blaženosti. Ako Boh poveril Adama, prvého človeka, obrábaním záhrady radosti, tak aj každý muž prijatím sviatosti stavu manželského je povolaný k tomu, aby podľa božích plánov pracoval v záhrade svojej rodiny. A to je vôľa božia : posväcovanie všetkých údov rodiny. Veď rodina má sväté, božské poslanie v čase i vo večnosti.

Naše rodiny musia rozmnožovať a vychovávať ľud boží na zemi, aby raz v nebi zaplnil prázdne príbytky. A tak vzrast neba je závislý na našich rodinách. Z našich rodín majú vyjsť obyvatelia neba, aby naveky a bezprestajne chválili a velebili lásku a dobrotu božiu.

Nebeský Otec poveril otca rodiny, aby privádzal svoju rodinu k tomuto večnému cieľu. Na jeho pleciach spočíva kňazská povinnosť : všetkých sebe sverených viesť k večnej blaženosti.

Šťastná rodinka

Otec na svojom mieste plní rozkaz Krista, večného a najvyššieho kňaza. Kristus Pán včlenil rodinu do svojej Cirkvi, privtelil ju ku svojmu mystickému telu. Oltár a kozub stoja na tej istej svätej postati. Ak vyhasne na kozuboch našich kresťanských rodín oheň viery v Boha, potom je už len krok ku tomu, aby vyhaslo aj večné svetlo pred našimi oltármi. Kristus chce byť uholným kameňom kresťanskej rodiny, svojej Cirkvi v malom, podobne ako je uholným kameňom ríše božej na zemi, svojej všeobecnej Cirkvi. Jeho odstránenie zo základu rodín by malo za následok aj zrútenie sa hrdej budovy sv. Cirkvi. Je to starosťou otcovou strážiť na svojom rodinnom kozube posvätný oheň lásky k Bohu a viery v Boha, starať sa o jeho náboženskú potravu. Je to nesporne sväté poslanie : pečovať, aby jeho rodina vždy a vždy stála na základe, ktorým je Kristus. Jeho najvznešenejšou úlohou je : ustavične stáť v službe sprostredkovania milosti a spásy, čo najčastejšie privádzať svojich

k úradnému kňazstvu sv. Cirkvi a horúcim náboženským životom v rodine uvoľňovať a sprístupňovať pramene neba. To je najsvätejšie otcovstvo, ktoré sa usiluje vždy a znovu sprostredkovať svojej rodine večný, božský život milosti.

Životodaruý prameň Cirkvi

Pestovanie náboženského života patrí do okruhu kňazskej činnosti katolíckeho manžela a otca. Ak sa pod jeho vedením pestuje spoločná rodinná modlitba, až potom otec je ozaj kňazom v kruhu svojich. Spoločné odbavovanie modlitieb s manželkou a deťmi podľa možnosti má sa diať ráno, večer, pred a po jedle, na Anjel Pána a aj v posvätných dobách: v advente, v pôste, v ružencovom mesiaci... Keď matka večer a ráno v spálni skladá malé rúčky dieťaťa k modlitbe a s ním sa v detských modlitbách obracia k nebeskému Otcovi, vtedy by tam mal byť

aj otec, a nemal by ostať v jedálni alebo v pracovni. Dieťa už od najútulejšej mladosti musí byť svedkom spoločných modlitieb otca a matky.

Spoločná modlitba výslovne priam spája rodinu a jej celodenné práce s Bohom. Kde a kedykoľvek sa rodina zúčastňuje na spoločných modlitbách, tam je Spasiteľ iste medzi nimi, veď »kde sú shromaždení dvaja alebo traja v mojom mene, tak som ja uprostred nich«, povedal Pán. Dobrý otec sa nestará, aby sa chodilo len v nedeľu na sv. omšu (to je samozrejmé), ale aj v robotné dni. Každý deň, ak je to len možné, by sa mal aspoň jeden člen rodiny ako jej zástupca zúčastniť sv. omše. Z oltára musí čerpať rodina ducha obetavosti a udržiavať si obetavosť pre nebojavné znášanie ťažkých bremien a rodinných krížov. Len takto sa upevní a pri živote udrží obetavé spoločenstvo všetkých údov rodiny.

Nedeľa je dňom Pána, dňom Otca nebeského, a preto jej zasvätenie musí

byť dôstojné Toho, komu patrí. Rodina musí v nej vidieť deň Pána a preto nesmie ju premrhať výlučne na vonkajšie vyrazenie rôznymi vábavami, na športových podnikoch, ale musí ho povedome zasvätiť spoločnou návštevou kostola, predovšetkým účasťou na sv. omši, využiť ju ako spoločnú vychádzku do božej prírody, alebo pre usporiadanie malých rodinných slávností. Nedeľa každopádne a pravidelne má patriť úplne rodine. Je žiadúce, aby otec mal nedeľu voľnú a mohol sa venovať svojim, zvlášť ak v týždni opúšťa dom a ide za svojím zamestnaním a prácou.

Ani spolková činnosť, ba ani laický apoštolát v smysle Katolíckej Akcie riadne nemá v nedeľu vytrhnúť otca z rodiny. Spolkové schôdzky alebo rozhovory možno odbaviť po nedeľnej sv. omši, teda ešte predpoludním. Matka, ktorá si nemôže vziať do domu pomocnicu, pred obedom upratuje byt a pripravuje obed. Muž jej v tom obyčajne nevie pomôcť a keď nie je v tomto čase

doma, aspoň nerušene môže dať v tomto čase všetko do poriadku. Je to tým žiadúcejšie, čím je byť menej priestranný a menší. Katolícky muž neprešedí tento čas v krčme, ale ako laický apoštol pracuje či už pre dobro jednotlivca alebo farnosti. Dnes ani otec rodiny nesmie sa úplne uzavrieť pred okolím a cirkevným životom. Čas, ktorým najmenej ukráti svoju rodinu, je podľa skúsenosti posledných rokov práve nedeľné predobedie. Práve v nedeľu majú si všetci členovia rodiny zasadnúť za spoločný stôl k spoločnému obedu.

Hodno si povšimnúť slová J. E. kardinála Initzera, týkajúce sa práve tohoto bodu («Reichpost» 9. sept. 1934).

»Nie je to žiadna fráza, keď sa hovorí, že rodina je prvý a najdôležitejší spolok. Otec, ktorý sa zrieka vodcovstva v tomto spolku, nebude ani dobrým vodcom verejného spolku už len pre zlý príklad, ktorý dáva. Rodina však nie je výlučným cieľom pre seba. Otcovia, ktorí sa zamurujú medzi štyri

steny a uzavru sa do kruhu svojich, upadajú do opačnej chyby. Každý kresťanský muž, každý, ktorý chápe dnešné časy, musí vedieť spojiť plnenie povinnosti otca, povolania, syna Cirkvi a svojho národa, povinnosť občana. Výsledok jeho práce pre Cirkev, vieru a mravnosť, pre národ a domovinu bude ozaj nepatrný, áno, ostane vôbec bezúčinný, ak sa jeho činnosť nerozprestrie predovšetkým na rodinu a ak len z tejto pravej základne sa nerozšíri aj navonok. Budúcnosť a vzostup národa neporovnateľne viac závisí na rodine a farskom spoločenstve, ako na politike, organizáciách a spolkovom živote. Najvplyvnejšími usmerňovateľmi verejného života sú (a dokazujú to ako dejiny tak i novšie časy) pravidelne takí muži a ženy, ktorí od útlej mladosti v rodine sa naučili poznávať Boha, vieru, vlasť a obetavosť. V tomto spočíva jadro kresťanskej výchovy, ktorá je i štátno-politicky na výsosť dôležitá«.

Pre otca je veľmi časovou, ale aj veľmi závažnou povinnosťou, starať sa o zasvätenie nedele, dňa to Pána a dňa rodiny.

K najkrajším dňom by sa mali počítať zvlášť tie dni, kedy člen rodiny alebo aj celá rodina so Spasiteľom v srdci prichádza domov od stola Pánovho. Otec rodiny má vynaložiť celé svoje sväté úsilie na to, aby svojej rodine čo najčastejšie pripravil takýto sviatok. Touto hostinou Pánovej lásky rodina, spoločenstvo to lásky, upevňuje sa viac, veď čerpá znova a znova svätú lásku z prameňa lásky najsvätejšej. Takto sa posilňuje vzájomná úcta, pretože prah domu prekračujú živé bohostánky so Spasiteľom v srdci.

Muž a otec, náboženská hlava rodiny, má sa usilovať zaviesť v rodine užívanie svätenín, z ktorých mnohé sú určené pre rodinu a rodinný príbytok — počnúc od posvätenia príbytku, spálne, požehnaní čakajúcej a ďakujúcej mladej matky, dietok až po požehnanie pokrmov a náradia, sviec a svätenej

vody ... V rímskom rituáli je ich veľký počet. Upevňujú náboženské ovzdušie domu a okolia.

Spolužitie s Cirkvou je pre otca rodiny záležitosťou srdca a ním živené zvyky nájdú v rodine úrodnú pôdu: adventný veniec, jasličky a vianočný stromček, svätenie sviec, svätoblažejské požehnanie, popolec, svätenie ratolestí, ozimín, májová pobožnosť, pobožnosť sv. ruženca cez dlhé zimné večery, návšteva cintorína na sviatok Všetech svätých alebo Dušičiek.

Konečne kňazským duchom preniknutému otcovi záleží na tom, aby aj rodinné slávnosti dostaly náboženský ráz, zvlášť významné dni rodiny: prvé sväté prijímanie dieťaťa, prijatie sviatosti birmovania, deň sobášu člena rodiny, narodeniny, meniny alebo deň krstu. Zvláštnu rodinnú slávnosť by malo tvoriť výročie sobášu rodičov. V tento deň sa majú osláviť narodeniny rodiny, deň založenia tejto malej spoločnosti svätých, začlenenej do veľkého spoločenstva svätých — Cirkvi Kristovej.

Ako deň obnovy milosti, ktorej sa dostáva manželom, mal by dostať náboženský obsah spoločnou prítomnosťou na sv. omši a spoločným pristúpením ku sv. prijímaniu. Pre rodičov, hlavne pre otca, má byť dňom pripomienky a vážneho spytovania svedomia ohľadom uplynulého minulého roku. V tento deň má znova nabrať neohrozenej vôle a vyprosiť si božej milosti pre svoje kňazské starosti a práce v nastávajúcej budúcnosti.

Verní ochrancovia

Kňazskou starostlivosťou otca náboženstvom prekvásený život rodiny vie vzbudiť sily, ktoré ju udržia pri mravnej čistote. Myslíme predovšetkým na sexuálny vzťah k manželke, matke to jeho detí, ktorá je srdcom tej rodiny, ktorej muž je hlavou. Pevne Boha sa pridržiujúci manžel a otec bude vedieť odolávať modernému duchu času a odrážať ho od dvier rodiny, do ktorej sa

usiluje vkradnúť. Otec musí stáť pri ohrade malého raja ako cherub s ohnivým mečom, ktorým všetko nesväté má odraziť a odstrániť z posvätných nív božích. Takto neupadne do hrozného znesvätenia manželstva, ktoré sa dnes votrelo do toľkých rodín a ktoré Bohom prepožičané sily plodenia nepoužíva k tomu, aby sa muž stal otcom. V takomto počínaní nebude vidieť úkon lásky, ale úkon obcovania, olúpeného o rozumnosť a posvätnosť, len v záujme ukojenia vlastnej žiadostivosti. A odsúdi ho ako potupné šliapanie vlastnej osobnosti a hanobné pošpienie svojej otcovskej dôstojnosti.

A čo, keď sa takto »pozorný« muž i pri všetkej »opatrnosti« predsa stane otcom? ... Predo mnou stojí dvadsaťročný mladý muž — jediné dieťa svojich rodičov. Bol vychovávaný priamo s márnivou »láskou«. Ale svoj príchod na svet nemohol ďakovať úkonu lásky svojich rodičov. V denníku svojho otca zistil, že svoje jestvovanie môže ďakovať len sklamaniu ochranného pro-

striedku. A tak sa stal netúženým dieťaťom svojich rodičov. A tento mladý muž prišiel ku mne akoby zbavený smyslov, duševne zrútený a vyrušený. Hnev a opovrhovanie sršalo z jeho očí, keď hovoril o svojom otcovi. Matka bola už medzi mŕtvymi. Z jeho úst sa vydralo strašné, zarážajúce slovo: »Môj otec nebol nič iné ako chlipný pes!« To bol súd rozbúrenej mladej duše nad tým, ktorý ho len splodil. Proti žiadostivosti a nízkym pudom prírody, ktoré hlavne v pohlavnej oblasti vzpierajú sa proti jasným náhľadom a usilujú sa prekročiť Bohom určené me-
dze, vyzbrojí sa katolícky muž a otec nadprirodzenými prostriedkami, aby takto ostal pánom sám nad sebou. Bude prosiť o svätú lásku Ducha svätého, aby prežiarila jeho ladviny a srdce a aby v manželskom živote mohol čistou láskou a nepoškvrneným srdcom slúžiť Bohu. Sila Ducha svätého, Otca krásneho milovania, udrží jeho lásku pri čistote a šľachetnosti a keď bude treba, dá jej ako svieci rozhorieť sa

v službe Pána, ktorá sa sama obetuje, stravuje, a to nezištne.

V očiach takéhoto muža je každý život svätý, hlavne ten útlý a drobný život, ktorý sa práve začal vyvíjať pod srdcom matky. Nikdy sa nepridruží k spolku vrahov, ktorých jedinou starosťou je nájsť prostriedok pre ničenie životov a ktorí si azda vyššie cenia motocykel, lyžovanie alebo cestovanie ako život ľudský, začínajúci sa v lone matky. Katolícky manžel vidí v sebe Bohom určeného ochrancu tohoto útleho života a svoju požehnanú manželku váži si ako chrám, v ktorom pri vzniku človeka prejavila sa božia všemohúcnosť. A jeho láska bude plápoliť pred týmto chrámom, podobne ako večné svetlo pred oltárom, ktorého červené papršky ožiarujú okolie, ktoré samo seba stravuje a pre seba si nič nenárokujú.

Manželský život vždy bude považovať za skrytú záležitosť, týkajúcu sa len jeho a jeho manželky a nedopustí, aby sa iný o ňom čo dozvedel. Nikdy

nebude hovoriť o ňom v prítomnosti detí; bude vedieť zachovávať istú zdržanlivosť, keď dietky musia spávať v spálni rodičov. Deti nesmú vedieť nič, čomu teraz snáď ešte nerozumejú, čo im však utkvie v pamäti a o čom neskôršie budú uvažovať a usudzovať. Takáto neopatrnosť môže veľmi hlboko otriasť vážnosťou rodičov, hlavne otcovou.

Bedlivé oko otcovo upiera sa zvlášť na tie deti, ktoré musí sveriť druhým, keď totiž opúšťajú dom a odoberajú sa do školy alebo do práce. V nejednom prípade sa stáva, že práve touto cestou sa vnáša do rodiny skaza: náhľady, návyk spoluhráčov, spolužiakov, spoločníkov pri práci, hrubé slová a výrazy o tajomstvách života, viere a mravom sa priečiace spisy a knihy, zvlášť vo veľkomestách obľúbené »tajné výťažky«, kolujúce z ruky do ruky, zasievajú burinu do božej záhrady rodiny. Otec musí byť božím záhradníkom, ktorý bezohľadne vyplieni všetko, čo by mohlo udusiť šľachetné štepy nad-

prirodzeného a mravného života. Na mnohých miestach je táto strážna úloha otca rodiny veľmi nástojčive potrebná. Zvláštnu pozornosť v tomto ohľade si vyžadujú priateľstvá jeho detí, a to nielen malých a školopovinných, ale hlavne väčších a dospievajúcich. Od otca sa žiada znásobnená svedomitosť a obozretné vedenie, ak ide o osobu druhého pohlavia, ak sa jeho deti majú prvý raz stretnúť s osobami druhého pohlavia. Stačí jeden chybný krok a jedným šmahom môže sa zrútiť dielo výchovy detských rokov. Neraz aj jarné noci prekvapí mráz a spáli kvietky. Iste nie je jediným, ale predsa jedným z prostriedkov, aby tento čas alebo tento zážitok neznamenal pohromu pre dieťa : dobré, pravdivé, náboženstvom prežiarené pohlavné poučenie. Dieťa načim v pravý čas správne, v smysle božských príkazov, sexuálne poučiť..., a to postupne, primerane rozumu a chápanosti dieťaťa. Cieľom tohoto poučenia musí byť vzbudenie

úcty pred tajomným zdrojom a pred tajomným vznikom ľudského života a tak aj úcty k druhému pohlaviu. Je to nezriedka trnistaná úloha, ktorú pravidelne najlepšie vie zvládnuť matka. (porovn. moju knižku »Am reinen Quell des Lebens« — »Pri čistom prameni života«, 2. vyd. Mödling, 1937.) Matka spolu s otcom vec premyslia a dohodnú sa na postupe, aby sa pri každom dieťati zvlášť postupovalo jemu vyhovujúcou cestou. Vo veľkej miere od dobrého a šťastlivého poučenia závisí postoj dieťaťa k druhému pohlaviu, a tak aj šťastie budúceho manželstva, rodiny, dieťaťa. Preto práve pohlavné poučenie v spojení s celou sexuálnou výchovou, ktorá zas je len výsekom celkovej náboženskej výchovy, má ďalekosiahly význam pre rodinu a deti.

Živý príklad

Živý predžitý príklad, ako si treba počínať v styku s osobami druhého po-

hlavia, má nájsť dieťa u svojich vlastných rodičov. Zvlášť chovanie sa otca k matke vryje do duše dieťaťa nemiznúce dojmy. Rovnaký význam má pre synov jak pre dcéry. Syn naučí sa od otca rytierskosti alebo si od neho odnesie nízke smýšľanie o druhom pohlaví, podľa toho, ako sa otec chová k matke. Dcéra si odnesie vznešený náhľad na druhé pohlavie, ak je každodenne svedkom úcty otca k matke, alebo jeho surovosť prenáša na všetkých ostatných mužov. Otec musí byť v očiach svojich detí ideálom muža. Rozhodujúcu úlohu bude to mať pre dcéry hlavne v tých rokoch, kedy sa v nich vzbudí prvé tušenie o svojom vlastnom pohlaví a o potrebe doplnenia pohlavím druhým. Aj keď sa v nich vzbudia prvé myšlienky o budúcom manželstve, v svojom budúcom mužovi budú chcieť nájsť svojho otca, ak ich sploditeľ bol im skutočným otcom. Ak sa spýtame asi dvanásťročných dievčat z dobrej rodiny, normálne a zdravo vychovaných, čím chcú byť, nezriedka úplne samovoľne odpovedia, že by chce-

ly viesť domácnosť ako matky najmenej desiatich detí, ... ale ich budúci muž musel by byť ako ich otec. Ich otec im predstavuje muža vôbec. A v tomto ohľade jak ťažká je zodpovednosť otca!

Nie menšieho významu je trvalý vplyv otca na synov. Ak je s matkou svojich detí ozaj jedného ducha a jedného smýšľania, potom matka vždy bude môcť svojim synom poukázať na príklad otca, ktorý majú pred sebou. Kiež by to tak vždy bolo, ako istý muž rozpráva o svojich rodičoch.

»Vo svojich rodičoch mali sme ideálny vzor usporiadania života, takže krajší a šťastlivejší si neviem ani predstaviť. Mimovoľne vzbudil v nás pranie v budúcnosti si ho práve tak krásne a šťastne zariadiť. Iste nestalo sa to náhodou, že naša matka nám častejšie rozprávala, ako bola a aj je šťastná, že jej manželstvo bolo požehnané dieťkami, že dieťky, či už malé alebo veľké, vždy sú zdrojom radosti, popudom pre úsilie v práci pre ne. Nikdy sme nepočuli z jej

úst žaloby, že by deti bóly bremenom, že je lepšie rodičom vôbec bez detí, že s deťmi je mnoho starostí, s malými malých, s veľkými veľkých atď. O rodine a manželstve nikdy sme nemali predstavu ako o obchode, o záruke radostí a meštiackej požívačnosti, ale ako o prirodzenom, ba najprirodzenejšom stave pre muža a otca, kde môže plne rozvinúť svoje schopnosti. Cítili sme, že muž v tomto stave dostáva v žene sprievodkyňu, s ktorou sdieľa všetko... radosti aj žiale... a v deťoch dostáva bytosti, ktorým môže všetko darovať, z ktorých má urobiť ľudí a na ktoré môže byť hrdý. Matka nám často hovorievala o tom, ako sa otec vžil do svojej úlohy ako práve pre toto vyrástol v jej očiach; ako v ňom vzrástala srdečnosť a dobrota, o ktorej pri všetkej láske k nemu pred manželstvom ani len netušila. A tak mimovoľne vytvárala sa v našej duši predstava ideálneho muža. Nevideli sme ho len v jeho vonkajšom výzore, ale i v jeho prejavoch proti spoločenstvu ním založenému, oproti by-

tostiam, ktoré mu vďačia život, ktoré dal svetu telesne a duševne vyvinuté.

Bol jednoduchým, drobným roľníkom, otcom šiestich detí — piatich synov a jednej dcéry. Malé gazdovstvo nestačilo pre udržanie rodiny. V zime ťažko pracoval ako drevorubač. V pôste brával si so sebou len niekoľko kúskov chleba s maslom. Najstarší syn — asi osemročný chlapec, sa raz spýtal otca : »Prečo si nevezmeš klobásu alebo vajcia, veď pán farár v nedeľu hovoril, že ťažko pracujúci nie je viazaný pôstom?« Nato otec odpovedal. »Robím to pre slávu božiu, aby som z vás, moje deti, vychoval poriadnych ľudí.« Či môže dieťa zabudnúť na takéto otcovské slová ? Či takýto príklad otca nestane sa nevymazateľným zážitkom ? Môže takýto otec nepredstavovať v duši dieťaťa ideálny vzor muža podľa Srdca božieho ? Môžeme sa diviť tomu, že onen osemročný chlapec, dnes už kňaz, venuje sa apoštolátu rodiny, aby mohol čo najviac rodinám dať takého otca, aký bol jeho ?

Boží záhradník

Vedľa úlohy ochrancu jestvuje aj iná, ktorú by sme azda mohli nazvať kultúrnym poslaním v rodine. Týka sa pestovania rodinného cítenia a rodinného ducha. Organická spolupatričnosť údov rodiny k jednému rodinnému telu, ktorého hlavou je otec, vyžaduje si istej opatery, aby jej povedomie nikdy z neho nevymizlo. Isté je toľko, že ju nevytvoria a neudržia nijaké recepty, ani žiadne rozumkárske prostriedky. Musí vzniknúť akoby sama od seba, musí sa prežívať. Potom už sama od seba ženie sa za osvedčovaním, čo ju samozrejme len posilňuje. Preto načim zámerne pestovať rodinné cítenie. Všetko, o čom sme dosiaľ hovorili pod záhlavím úloh a poslania otcovho, samo od seba prispieva k dosiahnutiu tohoto cieľa.

Muž musí sa vedieť porozprávať so svojou manželkou, matkou jeho detí. Toľko času si musí nájsť, veď vôbec manželia musia si nájsť pre seba potrebný čas. K tomuto najlepšiu príležitosť

poskytuje večer, keď už deti spia a už prestal shon dňa. Prirodzene nemusí sa zachádzať do prílišného sentimentalizmu. V krátkosti môžu si pripomenúť udalosti uplynulého dňa a dotknúť sa najdôležitejších vecí dňa budúceho. Môžu si prehovoriť o starostiach, spojených s výchovou detí ; jeden druhému si rozpovedať, čo zažili ; poradiť sa práve o naliehavých záležitostiach rodiny atď. Pre toto by si mali vlastne každý deň nájsť príhodnú chvíľu. Väčšina žien pociťuje priamo potrebu takéhoto dôverného posedenia, zvlášť keď muž je cez deň mimo domu. Iste je to bezohľadnosť, keď muž po návrate domov z práce alebo úradu chvatom zje večeru a hneď sa odoberie do svojej domácej pracovne, alebo sa večer za večerom vytratí z domu a odchádza za svojimi kamarátmi do krčmy a so ženou sa stretne len v spálni.

Otec rodiny musí sa usilovať čo najčastejšie, hlavne vo voľnom čase, shromažďovať okolo seba všetkých členov rodiny. Voľné chvíle má využiť pre vycho-

vávanie svojej rodiny. Je to svätá práca, sviatosťou stavu manželského posvätená námaha. Zvlášť vďačné sú srdečné rodinné večierky, pri ktorých sa vedie nenútený rozhovor, žartuje sa, číta sa nejaká vhodná kniha, pretriasajú sa dôležité časové otázky, alebo sa dačo rozpráva z rodinnej kroniky. Večierky možno spestriť hudbou a spevom. Znamená to hodnotný prínos pre utuženie a udržanie povedomia spolupatričnosti rodiny. Ten istý cieľ dosiahnu aj spoločné rodinné výlety, ak to dovoľujú časové a hmotné pomery.

No rodinná spolupatričnosť si vyžaduje v istom smysle viditeľný — mohlo by sa povedať — krystalizačný bod. Do nedávna bol ním rodinný stôl, za ktorým predsedal otec. Pri rodinnom stole odohral sa takmer celý rodinný život. Nad ním v jednom rohu bol domáci oltárík, na inom mieste visel nad ním obraz Sv. rodiny, hlavne od dôb, čo Lev XIII. rozšíril Spolok Sv. rodiny nazaretskej na celý svet. Čestného miesta nad ním na stene sa dostalo i sv. krížu.

Okolo rodinného stola nemá sa zasedať len k spoločnému jedeniu, ale aj vtedy, keď sa deti podľa slov žalmistu »ako čerstvé olivové ratolesti usadia k stolu«, radno je rozprávať sa, hrať, spievať a čítať. Tu musia byť otec a matka najlepšimi katechétmi, tu ich majú zasväcovať do poznávania cenného pokladu starých životných právd a uvádzať ich do smyslu a obsahu niektorých ľudových zvykov, prerokovať s nimi dejiny rodiny, upozorniť ich na predkov, rodičov a starých rodičov. Rodinný stôl bol ozaj symbolom rodiny... životného a osudového spoločenstva. Príbytková »kultúra« posledných desaťročí rozštiepala dom na najrôznejšie miestnosti, ktoré majú slúžiť výlučne jednému cieľu — či oprávnene alebo nie, nejdeme tu rozhodovať. Rodinnú izbu úplne odstránila a s ňou aj rodinný stôl. Chce ju nahradiť jedálňou... Nemáme domu znovu vrátiť rodinný stôl, dať mu čestné miesto, aby aj naďalej bol nemým svedkom všetkého, čo sa prihodí v rodinnom spoločenstve? Okolo neho má

otec čo najčastejšie shromažďuje svoj »národík«. Tak sa má dostať výrazu tomu, že otec je otcovským kráľom vo svojom malom kráľovstve.

*Pamätaj, Pane,
na svoje spolačenstvo!*

Rodina je sväté spoločenstvo. Od prvého začiatku patrila Bohu. On sám je jej Pôvodcom. Každá jedna rodina od neho odvodzuje svoj zrod a manželstvu božské posvätenie dáva vo sviatosti stavu manželského. Hlavou rodinného spoločenstva je otec. Je zástupcom božím. Svoj úrad vykonáva v mene božom. Svoju otcovskú moc v dome vykonáva z rozkazu božieho. Je aj domácim kňazom rodiny. Malú svätyňu rodiny musí strážiť ako majetok boží. Nesmie dovoliť, aby mu ho dakto vyrval. Všetky jeho námahy musia sledovať jeden cieľ: rodinu so všetkými jej údami čo najužšie spojiť s Bohom. A tak myšlienky a strádania otca pre dobro svojich zahŕňuje modlitba Žalmistu: »Pamätaj, Pane, na svoje spoločenstvo, ktoré Tebe patrilo od počiatku!«

Spoj sa so sv. Cirkvou, jeho pery budú šepkať modlitbu : »Ochraňuj rodinu svoju, prosíme Ťa, Pane, stálou dobrotivosťou, veď je odkázaná jedine na nádej nebeskej milosti ; preto nech ju posilňuje vždy Tvoja ochrana. Skrz Pána nášho, Ježiša Krista. (Cirk. modlitba na piatu nedeľu po Zjavení.)

A zas :

»Ochraňuj, prosíme Ťa, Pane, neustálou dobrotou rodinu svoju, aby pod Tvojou ochranou bola od všetkých protivností oslobodená a vzdávala česť Tvojmu menu dobrými skutkami. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. (Cirk. modlitba na jedenadvadsiatu nedeľu po svätom Duchu.)

Životodarný prameň Cirkvi	—	—	—	—	—	—	66
Verní ochrancovia	—	—	—	—	—	—	73
Živý príklad	—	—	—	—	—	—	79
Boží záhradník	—	—	—	—	—	—	84
PAMÄTAJ, PANE NA SVOJE SPOLO-							
ČENSTVO	—	—	—	—	—	—	89

- ***Obálku navrhl S. L.***